

2023.

KREATIVNI PRISTUP STRUČNIM SKUPOVIMA

Ladislav Bognar

2023.

Stručni i znanstveni skupove se često svode na čitanje vlastitih prezentacija i svatko ispriča svoje i nitko nikoga ne sluša. Čak je ponekad običaj da svatko ispriča svoju priču i ode pa onaj zadnji i nema publike. Da bi potaknuli drugačiji pristup mi smo u okviru projekta „Razvoj stvaralaštva u cjeloživotnoj edukaciji učitelja“ organizirali međunarodnu konferenciju „Kreativni pristup osposobljavanju učitelja“ gdje smo koristili Interaktivni plenum 4+1, Šest šešira, World Cafe, Okrugle stolove, Kreativne radionice, Izložbe i Aktivnosti iznenađenja. Sve se detaljnije može vidjeti na <http://ejolts.net/konferencija>. Na samoj konferenciji svim sudionicima uručen je i zbornik pod naslovom „Poticanje stvaralaštva u odgoju i obrazovanju“ na hrvatskom i engleskom jeziku. U prilogu je i video na kojim se može vidjeti odvijanje ovog skupa u Požegi. <https://vimeo.com/6983051> U nekoliko narednih objava objasnit ću neke od ovih, ali i drugih postupaka koji bi mogli unaprijediti stručne i znanstvene skupove, a i nastavu na fakultetima posebno onim koji osposobljavaju buduće nastavnike.

INTERAKTIVNI PLENUM 4+1

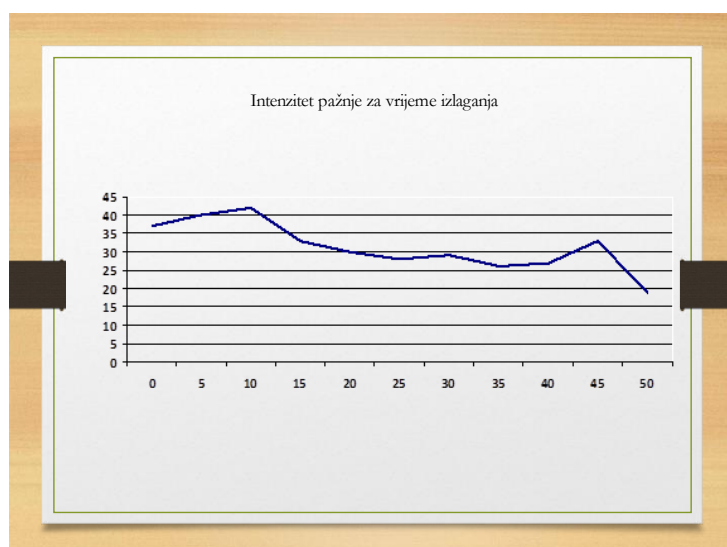
Ovaj postupak ima za cilj da u većim skupovima omogući dijalog i sudjelovanje auditorija u procesu realizacije teme skupa. Izvodi se tako da pred skupom sjede tri eksperta koji se bave temom koja je na programu skupa, ali tako da s njima vodi razgovor moderator/ica postavljajući im pitanja. Pri tome se može problem ilustrirati i kraćom prezentacijom, video isječkom, nekim podatkom i sl. Pored njih je jedna prazna stolica na koju može doći sjesti netko od sudionika skupa i postaviti pitanje ili izreći svoj komentar. Moderator/ica vodi računa da se tema kojom se bave realizira u predviđenom vremenu koje ne bi trebalo prelaziti 60 minuta.

IZLAGANJE

Na stručnim i znanstvenim skupovima treba naravno koristiti i izlaganje eksperata koji se bave ovom problematikom, ali nije dobro da se skup svede na seriju sukcesivnih izlaganja. Evo nekih sugestija kako realizirati uspješno izlaganje:

Na početku je važno da se govornik predstavi na neki zanimljiv način i zatim da uspostavi kontakt s auditorijem izražavajući poštovanje prema slušateljima. Važno je zainteresirati slušatelje za temu navodeći neki problem, dilemu ili aktualnost. Kako bi se dao cjelovit uvid u temu može se prikazati kratki sadržaj izlaganja, koji ujedno služi izlagaču kao „crvena nit“ koje se treba držati da se ne skrene s teme. Iz priloženog

grafikona je vidljivo kako pažnja slušatelja opada za vrijeme izlaganje i zato izlaganje, koje ne bi trebalo trajati duže od 60 minuta, treba podijeliti na nekoliko kraćih dijelova između kojih se koriste „okidači“ odnosno sadržaji i aktivnosti koje će pokrenuti pažnju. Izlaganje se može popratiti određenim vizualizacijama, video zapisom, razvojnim crtežom, ali to nikako ne smije biti čitanje teksta s prezentacije.

OKIDAČI

To su sadržaji i aktivnosti koje organiziramo nakon dijela izlaganja (oko 15 minuta) koji imaju funkciju zadržavanja pažnje slušatelja, ali isto tako doprinose realizaciji teme izlaganja. Od sadržaja to mogu biti kraći video isječki, opis nekog slučaja, kraći scenski prikaz, humor, a od aktivnosti slušatelja izdvojimo razgovor u paru, Sokratove grupe, rješavanje nekog problema. Ako imamo prikladan prostor možemo koristiti suprotstavljene grupu (ecounter groups) tako da se oko nekog problema podijele u dvije ili više grupe prema svojim stavovima i da svaka grupa iznese argumente za svoj stav. Kod aktivnosti slušatelja treba dati potrebno vrijeme i kad istekne koristimo neki od markera kao T („time out“) ili neko manje zvonce ili mali gong. Kad smo u nastavi govorili o smetnjama koje se mogu javiti za vrijeme izlaganja i kako se s njima nositi koristili smo kao okidač video u prilogu.

<https://www.youtube.com/watch?v=2MOgkobVxFc>

RAZGOVOR U PARU

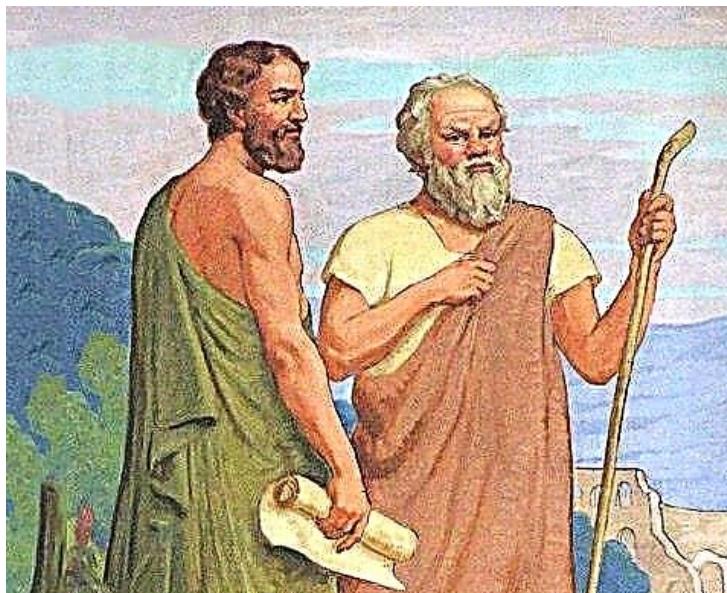
Kad realiziramo izlaganje na stručnim skupovima ili na fakultetu u plenumu gdje ponekad ima i po stotinu sudionika jedan od načina da organiziramo aktivno sudjelovanje sudionika je razgovor u paru. Obično se radi tako da na početku dogovorimo da svatko odabere za para nekog od susjeda (ponekad će biti potrebno da bude i troje ako netko nema para). Pri tome kažemo da se međusobno predstavite na neki od sljedećih načina: da kažu o sebi nešto obično i nešto neobično, da predstavite svoje izmišljeno ime i zanimanje, da smisle svoje indijansko ime (Plava ptica, Konj u oblacima, Ruža koja cvate i sl.). Za vrijeme izlaganja kad dođemo do nekog problema (opis slučaja, kratka priča) dajemo određeno vrijeme da sa svojim parom rasprave kako bi to riješili. Kad istekne dato vrijeme dajemo neki znak da dovrše razgovor (Time out, zeko koji sluša i sl.) i zamolimo

ih da neki iznesu svoje mišljenje. Na kraju predlažemo da svatko zahvali svom paru na suradnji jednim zagrljajem.

SOKRATOVA METODA

U pedagogiji je poznata Sokratova majeutička metoda kojom je on poučavao svoje učenike tako da su hodali razgovarajući u prirodi. Sokrat je svojim pitanjima i sugestijama navodio svoje učenike da sami dođu do zaključaka o mnogim životnim pitanjima želeći im pokazati da oni već posjeduju mnoga znanja samo ih treba osvijestiti. U tom smislu profesor Poljak je govorio o heurističkom razgovoru koji dovodi do spoznaje. Međutim taj postupak može se koristiti tako da sudionicima nekog skupa ili studentima za vrijeme nastave damo 15 minuta da u manjim grupama (obično u trojkama) prošetaju vani u prirodi (poput Sokrata) i rasprave neki problem do kojeg smo došli u izlaganju ili na nastavi. Po povratku će izvijestiti što su dogovorili.

SUPROTSTAVLJENE GRUPE (Ecounter groups)

Ovo je postupak koji se može koristiti i u radionicama, ali i u većim skupinama ako imamo prikladan prostor. Oko jedne ili više dilema koje se javljaju u temi koja se realizira cijela skupina se podijeli prema osobnim stavovima. Npr. ako je dilema u

korištenju kazne u odgoju svi sudionici se mogu podijeliti u dvije osnovne grupe – onu koja misli da su kazne potrebne i onu koja misli da kazne nisu potrebne, ali mogu se javiti i oni koji su neodlučni ili oni misle da sve ovisi o vrsti kazne. Unutar grupe se dogovore njihovi argumenti i izaberu predstavnika koji će izložiti njihove stavove. Slijedi suprotstavljanje argumenata jedne i druge strane (kao i ostalih). Ako netko u međuvremenu promijeni stav pod utjecajem argumenata koji su izneseni može prijeći u drugu grupu. Postupak se završava kad ni jedna grupa više nema novih argumenata. Realizator ove teme

može nakon toga iznijeti rezultate istraživanja o tome koliko su efikasni odgojni postupci kad se koristi kazna, a koliko kad se koristi pohvala.

SCENSKA SLIKA

Izlaganje u plenumu pred većim brojem sudionika treba povremeno prekidati tzv. „okidačima“. Jedna od mogućnosti je da se temu koju realiziramo predstavi putem scenske slike. Na jednom stručnom skupu na kojem je bila riječ o kurikulumu moje suradnice Ida i Snježana odglumile su dijalog između gospođe Hnosić, koja zagovara HNOS i gospođe Kurikulić koja zagovara kurikulum. Kako se kod nas problemima školstva uglavnom bave nekompetentni ljudi koji ne poznaju pedagogiju imamo stalno neke velike „reforme“ koje uglavnom nemaju rezultata. Tako je bilo i s HNOS-om i poslije s „Kurikularnom reformom“ pa onda zovu nekoga od pedagoga da malo pomognemo izaći iz zbrke pojmova. Ja sam napisao tekst, a režirala je Mira Perić Kraljik. Evo kako su to izvele Snježana i Ida, tada asistentice, a danas profesorice na fakultetu.

<https://youtu.be/10y0jw0WZiM>

PANEL DISKUSIJA

U plenumu nekog skupa pogodan oblik je i panel diskusija. To je rasprava manje grupe eksperata koji sjede na pozornici ispred auditorija i raspravljaju o temi tog skupa. Ovdje je prisutan moderator/ica čija je uloga da omogući ravnopravno sudjelovanje svih sudionika i da se tema obuhvati cjelovito. Obično se nakon rasprave daje mogućnost auditoriju da postavljaju pitanja. Kad se na skupovima uvodi postupak s kojima sudionici nisu ranije upoznati mogu nastati problemi u realizaciji. Tako je na jednom skupu organizirana panel diskusiju no jedan od sudionika kad je došao na njega red da nešto kaže se ustao i otišao za

govornicu te, ne obazirući se na upozorenja medijatora, održao svoje predavanje i tako je propala panel diskusija.

Za uspješnu panel diskusiju moderator/ica se treba prethodno sastati s panelistima (ne treba ih biti više od 5) upoznati se s njima i objasniti način realizacije panel diskusije. Na početku će na zanimljiv način predstaviti paneliste te najaviti temu. Za vrijeme diskusije nastoji da svi ravnopravno sudjeluju, da se ne skreće s teme, ali ne nameće svoje mišljenje. Trajanje panel diskusije ne bi trebalo biti duže od 60 minuta, a s odgovorima na pitanja publike do 90 minuta.

KAFIĆ (World Cafe)

Postupak „Kafić“ je grupni kreativni postupak koji omogućava da se u grupama od tridesetak sudionika organizira njihovo kreativno sudjelovanje. Prostorija je uređena po uzoru na kafić: stolovi za grupe pokriveni stolnjacima, u sredini prostorije pokaži cvijet, ugodna glazba. Na ulazu u prostoriju vidno je označena tema kojom će se baviti. Voditelj/ica seanse dočekuje sudionike na ulazu, ljubazno ih pozdravlja i nudi kavom i da izaberu jedan od papirića i odlaze za stol koji je označen tom bojom. Na taj način

se svi sudionici podijele u manje grupe od po 4-5 članova. Voditelj/ica seanse na početku objasni cijeli proces i zaželi im ugodan i kreativan rad. Grupa nakon kraćeg upoznavanja raspravlja o temi i svoje ideje vizualizira na o većem papiru koji se nalazi na stolu. Nakon 20 minuta čuje se ugodna glazba što je znak da svi članovi grupe osim jednog prelaze za susjedni stol. Član koji ostaje dočekuje novu grupu i prenosi im ukratko ideje do kojih je

došla grupa. Cilj ove promjene je da se sudionicima da novi pogled na temu kojom se bave, da ih se uvijek nanovo izbacuje iz šablona (izlaženje iz kutije) i stalno stavlja pred nove izazove. Nakon 20 minuta ponovno se događa promjena stola i grupe dogovarajući završavaju poster koji su započele prethodne dvije grupe. Slijedi završno izlaganje grupa i kratka završna riječ voditelja/voditeljice.

PEDAGOŠKA RADIONICA

Danas je već uobičajeno da se na seminarima i stručnim skupovima poslije rada u plenumu sudionici podijele u nekoliko većih grupa (20 -30 sudionika) kako bi se prema svom interesu opredijelili za sudjelovanje u nekoj od pedagoških radionica. Za radionicu je karakteristično da se sjedi u krugu jer na taj način nitko nikome ne gleda u potiljak i svi su upućeni jedni na druge. Dobro je da radionicu vode dvije osobe voditeljica i voditelj. Radionica počinje predstavljanjem koje ne bi trebalo biti konvencionalno nego takvo da potiče kreativnost (reći svoje ime i jednu svoju osobinu koja počinje istim slovom, može se predstaviti pokretom, može se reći što bi bili da smo ptica, cvijet ili boja). Radi stvaranja raspoloženja može se odigrati igra „Vaza s cvijećem“ . Slijedi najava teme pa se može porazgovarati o očekivanjima koja imaju

sudionici. Tema se obično realizira kroz nekoliko aktivnosti u kojima se stječu iskustva o fenomenu kojim se bavimo. Poslije svake aktivnosti slijedi razgovor. Na kraju radionice je evaluacija koja opet treba biti poticaj na kreativnost kao da svatko kaže jednu rečenicu koja počinje glasom kojim je završila rečenica susjeda, može se koristiti loptica ili simbolični mikrofon i onaj tko ih dobije iznosi svoj osvrt na

radionicu, može se koristiti loptica s provokacijama ili listići za evaluaciju. Na kraju voditelji mogu poslati zagrljaj tako da zagrlje prvog do sebe i onda zagrljaji idu redom ili pošalju šapatom s uha na uho neki lijepu poruku za kraj kao „Mir i ljubav“. Mogu sudionici redom poslati prvom do sebe SPUNK zamišljeni predmet kao mali poklon (cvijet, ptica, voće).

DVOSTRUKI KRUG

Koristi se u radionicama kad manja grupa unutar većeg kruga igra neku igru uloga ili raspravlja o nekoj temi i u toj grupi postoji slobodna stolica na koju može doći tko želi iz veće grupe i uzeti učešća u toj aktivnosti. Ako npr. unutarnju grupu čine likovi iz Pepeljuge otac, žena, starija kćerka i Cindy i raspravlja o tome kako da podijele četiri karte koje su dobili za veliki bal koji će se održati u mjestu na koji dolazi i član kraljevske obitelji jer obitelj ima pet članova i svi žele ići. U raspravu se na slobodnu stolicu

uključuju iz veće grupe pojedinci u različitim ulogama (susjed, kuma, prijateljica) i pokušavaju pomoći u rješavanju sukoba.

Druga mogućnost je da vanjski krug gleda unutra, a unutarnji van i da postoji jednak broj sudionika. Parovi razgovaraju o određenoj temi i na znak zvonca ili malog gonga unutarnji krug se pomjera za jedno mjesto u pravcu kazaljke na satu i sad razgovor vode druge dvije osobe.

OKRUGLI STOL

Naziv okrugli stol dolazi od karakteristike ovog skupa gdje nitko nije na čelu nego svi sudionici imaju

jednak položaj i od svih se očekuje da daju svoj doprinos temi o kojoj se raspravlja.

Ipak i tu postoji moderator/ica čija je uloga da u petominutnom izlaganju otvori temu i vodi proces tako da svi imaju mogućnost iznijeti vlastito mišljenje pri čemu moderator/ica ne nameću svoj stav. Za razliku od panel diskusije koja se odvija pred sudionicima plenuma ovdje svi prisutni jednako sudjeluju u raspravi i zato je broj sudionika ograničen na 15 – 20. Ako se okrugli stolovi organiziraju u okviru nekog seminara s većim brojem sudionika onda će predstavnici svake grupe kratko izvijestiti o rezultatima njihove rasprave. Rasprava na okruglom stolu s manjom grupom eksperata može se objaviti u časopisu ili nekom mediju koji se bavi ovom problematikom.

EVALUACIJA STRUČNIH SKUPOVA

Poznato je da postoje formativna i sumativna evaluacija. Formativna evaluacija ispituje kako su sudionici zadovoljni s nekim skupom, koliko misle da im je bio koristan te kakve prijedloge imaju za buduće skupove. Sumativna evaluacija ispituje koji je rezultat nekog odgojno-obrazovnog procesa. Ona se vrši u nastavi, ali ne na stručnim i znanstvenim skupovima. Za formativnu evaluaciju mi smo razvili velik broj jednostavnih i kreativnih postupaka koji se lako mogu koristiti nakon nastave jer su jednostavni za upotrebu i obradu. Ovdje ćemo objasniti pojedinačno neke od tih postupaka. Na stručnim skupovima obično se ne vrši evaluacija nakon svake aktivnosti (iako ni to nije isključeno) nego se obično na kraju vrši evaluacija cijelog skupa. U prilogu su rezultati evaluacije našeg skupa „Kreativni pristup u osposobljavanju učitelja“.

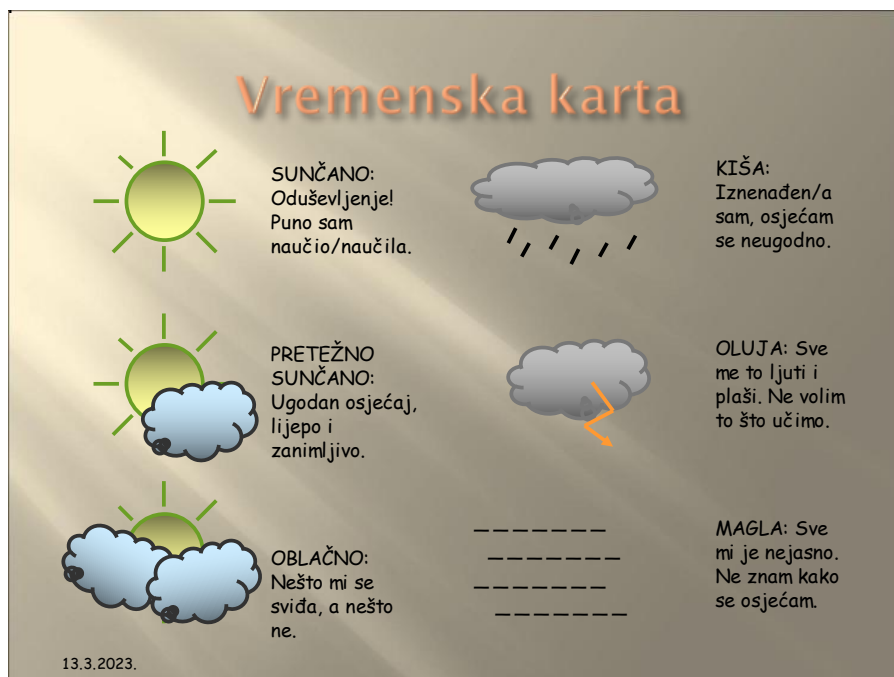

https://ejolts.net/files/Evaluacija_Pozega.pdf

VREMENSKA KARTA

Ovaj postupak smo pronašli u njemačkoj pedagoškoj literaturi i vrlo je pogodan za korištenje nakon nastavnog sata, a ako je riječ o stručnom ili znanstvenom skupu onda on može biti dio većeg evaluacijskog upitnika. Ova „karta“ može se projicirati

prezentacijom, može biti na plakatu, a može se nacrtati i na ploči. Sudionicima se podijele listići na kojima trebaju nacrtati samo jedan od ponuđenih simbola, a mogu uz njega i objasniti svoj izbor. Svi listići se pakuje u jednu košaricu i jednostavno sumiraju rezultati.

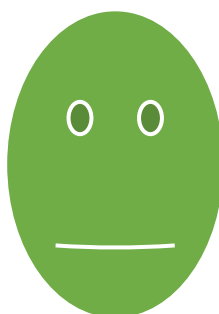

SMAJLIĆI

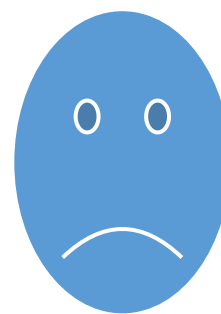
Vrlo jednostavan postupak je korištenje smajlića Smješka, Ljutka i Ozbiljka. Na manjem listiću sudionici naslikaju jedan od predložena tri lika, a mogu s druge strane, ako žele, objasniti svoj izbor. Postupak je jednostavan jer se na ploči mogu nacrtati ova tri lika i podijeliti listiće za odgovore, a i obrada je vrlo jednostavna.

SMJEŠKO

OZBILJKO

LJUTKO

LICA OSJEĆANJA

Nešto složeniji postupak jer se moraju prethodno umnožiti listići s ponuđenim likovima koji svaki simbolizira neku emociju koju su mogli sudionici doživjeti na nastavi ili nekom skupu. Ovdje su dva primjera. Prvi sam ja naslikao i korišten je mnogo puta, a drugi

manji je naslikala moja suradnica Karmen Ratković u knjizi „Budimo prijatelji“. Listići se podijele sudionicima i svatko odabere jedan ili više likova koje treba obojiti. Opet se svi listići pakuje u jednu košaricu i lako poslije obrade.

KRIVULJA ZADOVOLJSTVA

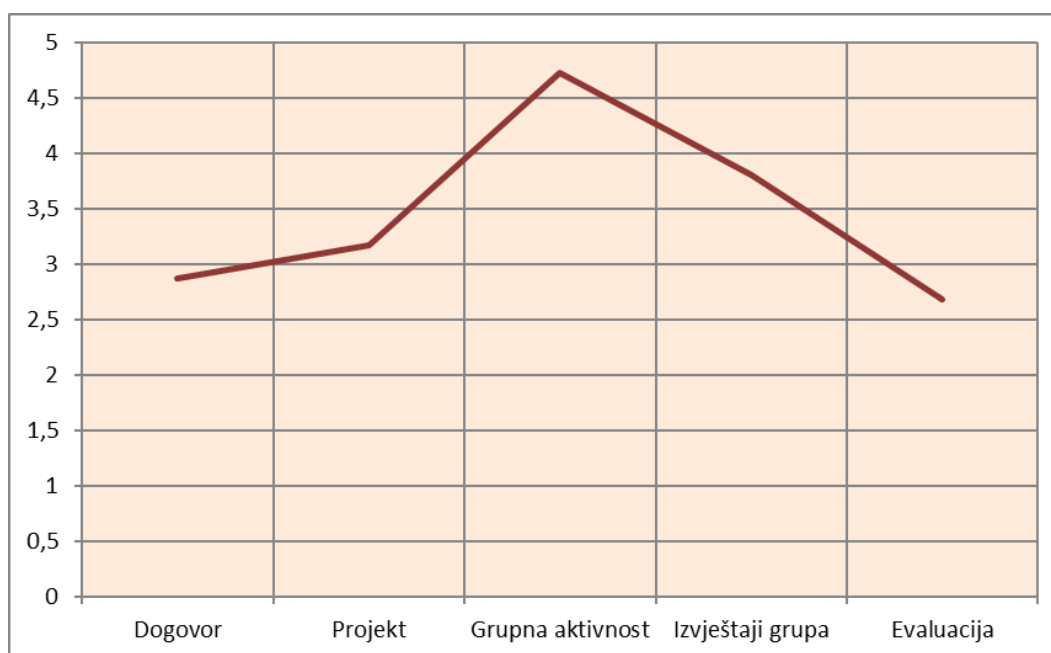
Na ploči ili na flipchartu nacrtamo dio koordinatnog sustava u kojem gornji kvadrant znači zadovoljstvo, a donji nezadovoljstvo. Na vodoravnom pravcu upišemo nazive aktivnosti. Ovdje je prikazan jedan nastavni dan na tečaju didaktike na kojem je na početku izvršen dogovor o aktivnostima i sadržajima planiranim za taj dan, zatim je polaznicima objašnjen način realizacije projekta na kojem će raditi kao grupe, a potom

je unutar grupa izvršen detaljan dogovor o izboru teme i načinjen plan realizacije projekta. Slijedilo je izvještavanje grupa i na kraju evaluacija. Za evaluaciju su dobili omanji blok s listićima koji imaju kvadratiće kako bi se kasnije moglo i kvantitativno odrediti stupanj zadovoljstva i nezadovoljstva današnjom nastavom.

	Dogovor	Projekt	Grupna aktivnost	Izvještavanje	Evaluacija
+					
-					

REZULTATI KRIVULJE ZADOVOLJSTVA

Iz rezultata je vidljivo da su svi odgovori u pozitivnom kvadrantu odnosno da nitko nije izrazio nezadovoljstvo današnjom nastavom. Dalje je vidljivo da su bili najzadovoljniji razgovorom u svojoj grupi o realizaciji projekta i planiranju. Isto tako su bili zadovoljni i izvještavanjem ostalih grupa jer su saznali što su izabrali kao temu projekta i na koji način to planiraju realizirati. Etape dogovora i evaluacije su uobičajene pa iako je i tu pozitivan stav danas im je posebno zanimljivo bilo dogovaranje oko projekta jer je to bila i osnovna teme današnje nastave. Budući da smo uz nastavu sa sudionicima ovog tečaja imali stalni kontakt preko Moodla nakon obrade rezultata evaluacije na Moodlu je bila sljedeća informacija.

SEMANTIČKI DIFERENCIJAL

Ovo je postupak koji se koristi u metodologiji za ispitivanje stavova. Ispitanici ga dobiju na listiću i na svakom kontinuumu treba označiti po jednu točku koja znači njihov odnos prema nekoj temi, nastavnom sadržaju ili predmetu. U slučaju nekog stručnog skupa to je stav o skupu kojem su prisustvovali. Ako sudionik/sudionica nekog skupa misli da je skup bio važan onda će svoj križić staviti na lijevu stranu kontinuumu graduirajući značenje od 1 do 3. Ako pak nema o tome svoj stav stavit će svoj znak na 0. Ako misli da je skup nevažan stavlja svoj znak na desnu stranu graduirajući opet od 1 do 3. Odgovori se mogu kvantificirati za cijeli skup i dobije se krivulja koja pokazuje stav svih sudionika nekog skupa.

	3 2 1 0 1 2 3	
VAŽNO	_ _ _ _ _ _ _	NEVAŽNO
DOBRO	_ _ _ _ _ _ _	LOŠE
USPJEŠNO	_ _ _ _ _ _ _	NEUSPJEŠNO
SREĐENO	_ _ _ _ _ _ _	NESREĐENO
OPTIMISTIČNO	_ _ _ _ _ _ _	PESIMISTIČNO
POZITIVNO	_ _ _ _ _ _ _	NEGATIVNO
AKTIVNO	_ _ _ _ _ _ _	PASIVNO
UZLAZNO	_ _ _ _ _ _ _	SILAZNO
TOPLO	_ _ _ _ _ _ _	HLADNO
BRZO	_ _ _ _ _ _ _	SPORO
LAKO	_ _ _ _ _ _ _	TEŠKO
JAKO	_ _ _ _ _ _ _	SLABO

EVALUACIJSKI KRUG

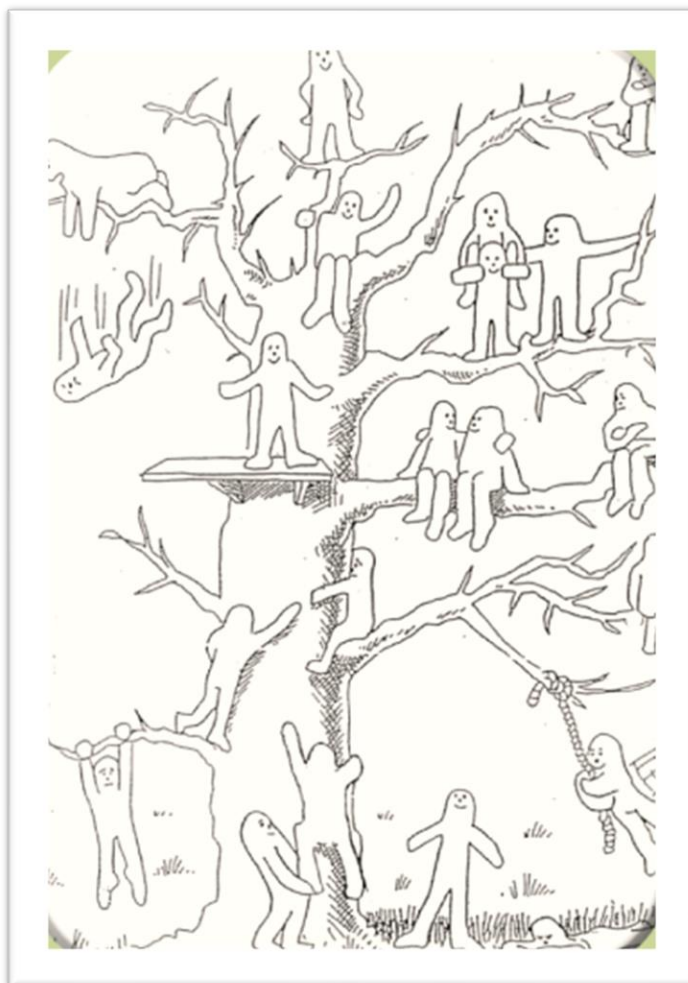
Ovaj postupak nam je na jednom seminaru prezentirao engleski mirovni aktivist Tom Leimdorfer, a ja sam ga često koristio u sveučilišnoj nastavi. Vrlo je jednostavan za primjenu i nema potrebe za naknadnom obradom jer se odmah vidi rezultat. Na ovcem plakatu ili na ploči nacrta se krug i podijeli na kružne isječke prema broju elemenata koje se želi valorizirati. Sudionici nakon nastave prilaze tom plakatu i svatko stavi po jednu točku flomasterom ili kredom u svaki kružni isječak ali tako da točka koja

je bliže središtu pokazuje veće zadovoljstvo nastavom od točke koja je bliže obodu kružnice. Na jednom nastavnom satu na kojem su učili o nastavnim strategijama nakon aktivnosti u grupama i kraćeg izlaganja na radnim listovima upoznala se svaka grupa s nekom od strategija, a zatim su „odlaskom u goste“ s onim što su naučili upoznivali druge grupe. Iz ovog evaluacijskog kruga je vidljivo da su bili najzadovoljniji aktivnostima u grupama, a najmanje aktivnošću „odlaska u goste“.

USPINJANJE

Ovaj zanimljiv postupak pogodan je da sudionici nekog sveučilišnog kolegija ili tečaja, nekog seminara simbolično prikažu gdje se nalaze u odnosu na tematiku kojom su se bavili. Na slici je veći broj ljudskih likova koji se penju na jedno ovelo drvo koje u ovom slučaju predstavlja predmet kojim su se bavili na seminaru, tečaju ili sveučilišnoj nastavi. U prilogu se može vidjeti evaluacijski upitnik koji sam koristio nakon tečaja didaktike za profesore koji nisu imali pedagoško obrazovanje gdje je na kraju i ovaj postupak.

<https://ladislav-bognar.net/sites/default/files/Evaluacijski%20upitnik.pdf>

EVALUACIJA U KRUGU

Jedna od najjednostavnijih evaluacija je da na kraju svi posjedaju u krugu i svatko kaže svoj dojam o aktivnostima u kojima su sudjelovali. Može se postupak učiniti zanimljivijim ako se koristi loptica koju međusobno bacaju i govori onaj koji ima lopticu ili se koristi zamišljeni mikrofon (flomaster ili neka figurica). Na taj način se ako nemamo dovoljno vremena može evaluacija skratiti da govore samo oni koji su bili slučajno izabrani (pet ili desetak njih). Budući da evaluaciju treba shvatiti kao slavljenje učenja jedan postupak za kraj je u našoj zajedničkoj knjizi „Budimo prijatelji“ predložila moja suradnica Aida Bagić i nazvala ga SPUNK. Svatko od sudionika aktivnosti na kraju svom susjedu pokloni neki zamišljeni predmet koji prethodno opišu pokretima. To eto i ja činim na kraju ovom slikom, a vi izaberite jedan od njih.

